

Лариса П. Якимова (Донбаський державний технічний
університет, м. Алчевськ, Україна)

ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО РІВНЯ НА СТІЙКІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

У статті розроблено модель динаміки функціонування дворівневої системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Оцінено вплив запровадження накопичувального рівня на стійкість та ефективність державної пенсійної системи на підставі методу сценарного прогнозування.

Ключові слова: модель, динаміка, дворівнева система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, сценарій, прогноз.

Форм. 2. Табл. 2. Рис. 3. Літ. 17.

Лариса П. Якимова (Донбасский государственный технический
университет, г. Алчевск, Украина)

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ВНЕДРЕНИЯ НАКОПИТЕЛЬНОГО УРОВНЯ НА УСТОЙЧИВОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ

В статье разработана модель динамики функционирования двухуровневой системы общеобязательного государственного пенсионного страхования. Осуществлена оценка влияния внедрения накопительного уровня на устойчивость и эффективность государственной пенсионной системы с использованием метода сценарного прогнозирования.

Ключевые слова: модель, динамика, двухуровневая система общеобязательного государственного пенсионного страхования, сценарий, прогноз.

Larysa P. Yakymova (Donbass State Technical
University, Alchevsk, Ukraine)

ESTIMATING THE IMPACT FROM INTRODUCTION OF SAVING FUNDS UPON STABILITY AND EFFICIENCY OF STATE PENSION SYSTEM

The article presents the dynamic model of the two-tier system functioning within the mandatory state pension insurance. The estimation of the impact from the introduction of saving funds level on the stability and efficiency of the state pension system is carried out applying the method of scenario forecast.

Keywords: model; dynamics; the two-tier system of mandatory state pension insurance; scenario; forecast.

Постановка проблеми. Пенсійне забезпечення є однією з найскладніших і політизованих соціально-економічних проблем постіндустріальних суспільств, що зазнають демографічних структурних змін. Солідарні пенсійні системи, які були ефективні в «молодих» індустріальних суспільствах, не спроможні забезпечити гідні пенсії в умовах старіння населення. Стратегії, яких дотримуються уряди з метою мінімізації демографічних ризиків, полягають у переході до багаторівневих пенсійних систем – запровадженні накопичувальних рівнів. Концепція пенсійного забезпечення, ухвалена Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [1] у 2003 р., також

передбачає дворівневу структуру національної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: солідарна система (Рівень I) та накопичувальна система (Рівень II). Проте практичні аспекти запровадження та функціонування Рівня II визначено лише у 2011 р. Законом України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [2]. Закон передбачає запровадження Рівня II з року, в якому буде забезпечено бездефіцитність бюджету Пенсійного фонду України (ПФУ), уряд попередньо визначає дату – 1 січня 2014 року. Отже, перед науковцями постає актуальне завдання розробки теоретико-методологічного інструментарію прийняття управлінських рішень щодо переходу до дворівневої системи обов'язкового державного пенсійного страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні й практичні питання реформування пенсійних систем досліджуються багатьма вітчизняними та закордонними науковцями. Так, визначенню оптимальних стартових параметрів запровадження накопичувальної системи, розробці сценаріїв її розвитку присвячені дослідження А. Авчухової [11], О. Коваль [11], О. Коцюби [8], Е. Лібанової [10], Г. МакТаггарта [9], О. Пищуліної [11].

Невирішені частини проблеми. Аналіз наукових публікацій показав, що питання оцінювання впливу запровадження накопичувальної системи на фінансову стійкість, платоспроможність та ефективність національної пенсійної системи опрацьовані недостатньо, особливо на модельному, кількісному рівні.

Метою дослідження є оцінювання впливу запровадження накопичувального рівня системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування на її фінансову стійкість та ефективність з використанням методів математичного моделювання й сценарного прогнозування.

Основні результати дослідження. При плануванні та проведенні пенсійних реформ необхідно оцінити наслідки перетворень з точки зору задоволення 2 головних критеріїв:

1) критерію оцінки фінансової стійкості пенсійної системи – рівень збалансованості бюджету Пенсійного фонду України (фінансовий орієнтир реформ);

2) критерію оцінки ефективності пенсійної системи – рівень коефіцієнта заміщення пенсією заробітної плати (соціальний орієнтир реформ).

Перспективну оцінку балансу ПФУ та коефіцієнта заміщення за умови запровадження Рівня II доцільно здійснювати засобами сценарного прогнозування. Методика сценарного прогнозування розвитку дворівневої системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування складається з таких етапів: 1) побудова математичної моделі динаміки функціонування дворівневої державної пенсійної системи; 2) визначення сценаріїв розвитку складових пенсійної системи з попереднім визначенням сценарних умов прогнозу; 3) симуляція сценаріїв (проведення циклу розрахунків з прогнозування розвитку складових пенсійної системи за визначеними сценаріями); 4) аналіз результатів і прийняття управлінських рішень щодо подальшого реформування.

Для побудови моделі динаміки функціонування дворівневої державної пенсійної системи розроблено схему фінансових і людських потоків (рис. 1), яка містить 8 вузлів та потоків між ними, що відбивають механізм функціону-

вання Рівня I, 7 вузлів (відмічених верхнім індексом "F" – фондована система) і відповідних потоків Рівня II, що задовільно узгоджується з чинним пенсійним законодавством.

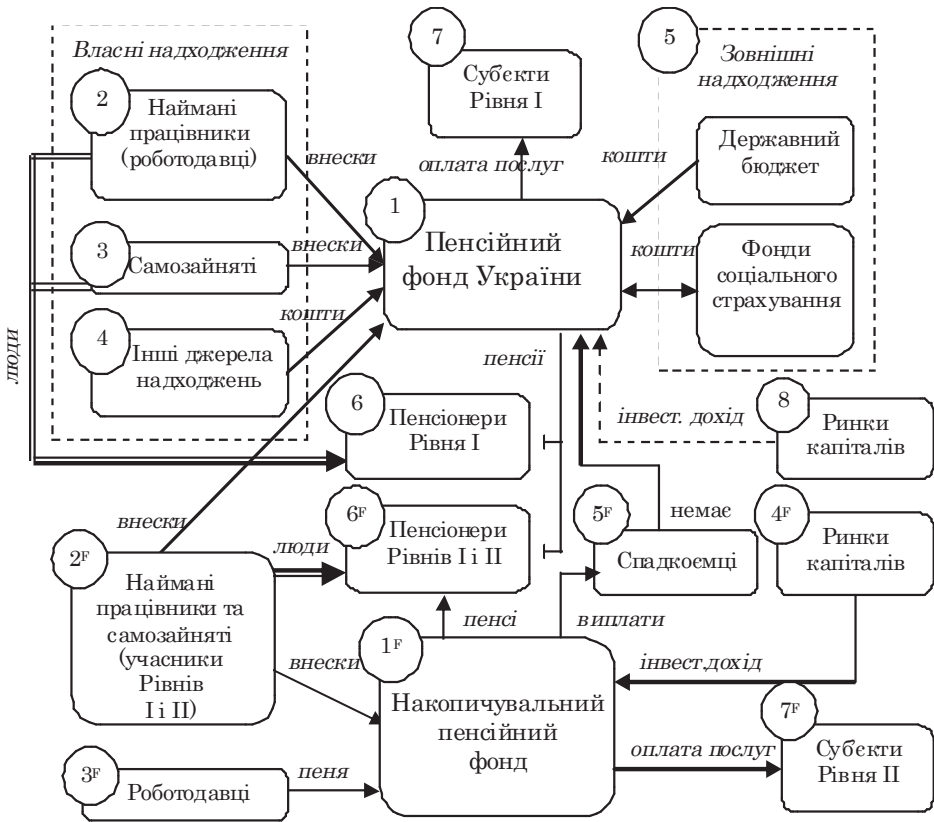

Рис. 1. Схема потоків у пропонуваній дворівневій системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, авторська розробка

За схемою потоків будується модель динаміки у вигляді системи рівнянь балансу для вузла 1 – «Пенсійний фонд України» та вузла 1F – «Накопичувальний пенсійний фонд»:

$$\begin{cases}
 \Delta V(t;1) = [V(t;2) \times c(t;2) + V^{R/F}(t;2) \times c^{R/F}(t;2)] \times \Delta t + [V(t;3) \times c(t;3) + \\
 + V^{R/F}(t;3) \times c^{R/F}(t;3)] \times \Delta t + c(t;4) \times \Delta t + c(t;5) \times \Delta t - [V(t;6) \times c(t;6) + \\
 + V^F(t;6) \times c^{R/F}(t;6)] \times \Delta t - c(t;7) \times \Delta t + c(t;8) \times \Delta t; \\
 \Delta V^F(t;1) = V^F(t;2) \times c^F(t;2) \times \Delta t + c^F(t;3) \times \Delta t + c^F(t;4) \times \Delta t - \\
 - c^F(t;5) \times \Delta t - V^F(t;6) \times c^F(t;6) \times \Delta t - c^F(t;7) \times \Delta t,
 \end{cases} \quad (1)$$

де $V(t;1)$ – сума коштів на рахунку ПФУ в момент t ; $V(t;2)$ – кількість найманих працівників-учасників Рівня I; $V^{R/F}(t;2)$ – кількість найманих працівників-учасників Рівнів I і II; $V(t;3)$ – кількість самозайнятих-учасників Рівня I;

$V^{R/F}(t;3)$ – кількість самозайнятих-учасників Рівнів I і II; $V(t;6)$ – кількість пенсіонерів Рівня I; $c(t;2)$ – щільність потоку страхових внесків найманих працівників (роботодавців) до Рівня I у розрахунку на одну особу; $c^{R/F}(t;2)$ – щільність потоку страхових внесків найманих працівників-учасників Рівнів I і II (роботодавців) до Рівня I; $c(t;3)$ – щільність потоку внесків самозайнятих-учасників до Рівня I у розрахунку на одну особу; $c^{R/F}(t;3)$ – щільність потоку внесків самозайнятих-учасників Рівнів I і II до Рівня I; $c(t;6)$ – щільність потоку пенсійних виплат із Рівня I у розрахунку на одну особу; $c^{R/F}(t;6)$ – щільність потоку пенсійних виплат із Рівня I учасникам Рівнів I і II; $c(t;4)$ – щільність потоку інших власних надходжень до Рівня I; $c(t;5)$ – щільність потоку зовнішніх надходжень до Рівня I; $c(t;7)$ – щільність потоку адміністративно-управлінських видатків у Рівні I; $c(t;8)$ – щільність потоку інвестиційного доходу у Рівні I; $V^F(t;1)$ – сума пенсійних активів Рівня II; $V^F(t;2)$ – кількість працівників-учасників Рівня II; $V^F(t;6)$ – кількість пенсіонерів Рівнів I і II; $c^F(t;2)$ – щільність потоку страхових внесків застрахованих осіб до Рівня II у розрахунку на одну особу; $c^F(t;3)$ – щільність потоку пені, сплаченої роботодавцем за несвоєчасне перерахування сум страхових внесків на рахунок для Рівня II на користь його учасників; $c^F(t;4)$ – щільність потоку інвестиційного доходу у Рівні II; $c^F(t;5)$ – щільність потоку виплат спадкоємцям учасника Рівня II (або у Рівень I, у разі відсутності спадкоємців); $c^F(t;6)$ – щільність потоку пенсійних виплат із Рівня II у розрахунку на одну особу; $c^F(t;7)$ – щільність потоку оплати послуг суб'єктам Рівня II.

Разом з тим, з огляду на довготривалий характер процесів пенсійного забезпечення, при моделюванні доцільно використовувати більш сталі відносні показники у частках ВВП і сум пенсійних активів (залежно від змісту показника). Замінюючи абсолютні величини відносними, уточнюючи умови інвестування надлишкових коштів ПФУ [1] та переходячи до кінцевих різниць при $\Delta t = 1$ (позначення номерів вузлів «1» опускаються), отримуємо систему різницевих рівнянь – дискретну форму моделі динаміки функціонування дворівневої системи державного пенсійного страхування:

$$\begin{cases} V_{t+1} = V_t \times (1 + r_t) + GDP_t \times [k_{p/N_t} (k_{e/p_t} k_{e_t} I_{e_t} + k_{e/p_t}^{F/R} k_{e_t}^F I_{e_t}^F) \times k_{e_t}^c + \\ + (k_{s/p_t} k_{s_t} I_{s_t} + k_{s/p_t}^{F/R} k_{s_t}^F I_{s_t}^{F/R}) \times k_{s_t}^c - k_{e_t} k_{r_t} - k_{p_t}^F k_{e_t}^F k_{r_t}^{F/R}] + \\ + k_{oth_t} + k_{ext_t} - k_{adm_t}] \text{ якщо } V_t > 0; \\ V_{t+1} = GDP_t \times [k_{p/N_t} (k_{e/p_t} k_{e_t} I_{e_t} + k_{e/p_t}^{F/R} k_{e_t}^F I_{e_t}^F) \times k_{e_t}^c + \\ + (k_{s/p_t} k_{s_t} I_{s_t} + k_{s/p_t}^{F/R} k_{s_t}^F I_{s_t}^{F/R}) \times k_{s_t}^c - k_{e_t} k_{r_t} - k_{p_t}^F k_{e_t}^F k_{r_t}^{F/R}] + \\ + k_{oth_t} + k_{ext_t} - k_{adm_t}] \text{ якщо } V_t \leq 0; \\ V_{t+1}^F = V_t^F \times (1 + r_t^F - k_{p/e_t}^F - k_{mort}^F - k_{adm_t}^F) + GDP_t \times (k_{e/N_t}^F \times k_{e_t}^F \times I_t^F + k_{finet}^F), \end{cases} \quad (2)$$

де r_t – інвестиційна дохідність пенсійних активів Рівня I; GDP_t – валовий внутрішній продукт (ВВП); k_{p/N_t} – коефіцієнт демографічного навантаження; k_{e/p_t} – коефіцієнт економічного навантаження на пенсіонерів Рівня I най-

маними працівниками; $k_{e/p_t}^{F/R}$ – коефіцієнт економічного навантаження на пенсіонерів Рівня I найманими працівниками-учасниками Рівнів I і II; k_{e_t} – частка заробітної плати найманих працівників у ВВП на душу населення; $k_{e_t}^F$ – частка заробітної плати найманих працівників-учасників Рівнів I і II у ВВП на душу населення; I_{e_t} – середня ставка страхового внеску найманих працівників (+ роботодавець) до Рівня I; $I_{e_t}^F$ – середня ставка страхового внеску до Рівня I на користь учасників Рівнів I і II; $k_{e_t}^c$ – коефіцієнт сплати страхових внесків до Рівня I найманими працівниками; k_{s/p_t} – коефіцієнт економічного навантаження на пенсіонерів Рівня I самозайнятими; $k_{s/p_t}^{F/R}$ – коефіцієнт економічного навантаження на пенсіонерів Рівня I самозайнятими-учасниками Рівнів I і II; k_{s_t} – частка податку самозайнятих (з 2011 р. мінімальної заробітної плати в країні) у ВВП на душу населення; I_{s_t} – ставка страхового внеску самозайнятих до Рівня I; $I_{s_t}^{F/R}$ – ставка страхового внеску до Рівня I самозайнятих-учасників Рівнів I і II; $k_{s_t}^c$ – коефіцієнт сплати страхових внесків до Рівня I самозайнятими; K_{r_t} – коефіцієнт заміщення для учасників Рівня I; $k_{r_t}^{F/R}$ – коефіцієнт заміщення для учасників Рівнів I і II; $k_{p_t}^F$ – частка пенсіонерів Рівня II у загальній чисельності пенсіонерів; K_{oth_t} – частка інших власних надходжень до Рівня I у ВВП; k_{ext_t} – частка зовнішніх надходжень до Рівня I у ВВП; k_{adm_t} – частка адміністративно-управлінських видатків ПФУ (Рівня I) у ВВП; r_t^F – інвестиційна дохідність пенсійних активів Рівня II; k_{p/e_t}^F – коефіцієнт економічного навантаження пенсіонерами Рівня II на його учасників; $k_{mort_t}^F$ – коефіцієнт смертності учасників Рівня II; $k_{adm_t}^F$ – частка адміністративно-управлінських видатків Рівня II у сумі пенсійних активів; k_{e/N_t}^F – частка учасників Рівня II у загальній чисельності наявного населення; $k_{e_t}^F$ – частка заробітної плати учасників Рівня II у ВВП на душу населення; $I_{e_t}^F$ – ставка страхового внеску до Рівня II; $k_{fine_t}^F$ – частка суми пені, сплаченої страховальником (роботодавцем), у ВВП.

Для застосування отриманої моделі в практичних дослідженнях необхідно оцінити її адекватність, але це можна здійснити лише для другого рівняння моделі, оскільки надлишку коштів ПФУ за нової пенсійної системи не існує, а запровадження Рівня II лише планується. Оцінювання адекватності другого рівняння здійснено методом ex-post прогнозу за статистичними даними 2007–2011 років. Значення відхилень оцінених сум коштів на рахунку ПФУ від фактичних позичок з єдиного казначейського рахунку для покриття дефіциту ПФУ (-3,4%, 0,54%, 1,07%, -0,24%, -0,117%) знаходяться в межах статистичної похибки, що свідчить про адекватність запропонованої моделі та дозволяє її використання у сценарному прогнозуванні.

Наступним кроком є здійснення сценарного прогнозу розвитку загальнообов'язкового державного пенсійного страхування України за двома типами сценаріїв:

- параметричний або інерційний сценарій (ПС): зберігається сучасна пенсійна система, тобто в рамках загальнообов'язкового державного пенсійного страхування функціонує лише солідарна система (Рівень I), яка може підлягати певним параметричним перетворенням (підвищення пенсійного віку, страхового стажу, скасування дострокових пенсій і пільг, підвищення страхових внесків тощо);

- структурний, або альтернативний сценарій (СС): запроваджується накопичувальна система (Рівень II) загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, тобто здійснюється структурна пенсійна реформа.

Для побудови сценаріїв попередньо визначаються сценарні умови. Спираючись на визначення [17], під сценарними умовами слід розуміти систему припущень і набір заданих екзогенно й узгоджених між собою на прогнозованому періоді показників, що відбивають вплив макроекономічного середовища, демографії та параметрів соціальної політики щодо пенсійного забезпечення на динаміку функціонування пенсійної системи.

При визначенні екзогенних економічних параметрів (табл. 1) прийнято гіпотезу про циклічний характер розвитку економіки (наявність циклів Кондратьєва (К-циклів)), встановлено тривалість фаз поточного та наступного циклів за [5]. Кількісні оцінки економічних і демографічних показників визначено на підставі аналізу їх поточної динаміки за даними Державної служби статистики України [16] та низки експертних прогнозних оцінок вітчизняних і зарубіжних фахівців [4; 6; 7; 12; 15].

Таблиця 1. Екзогенні економічні параметри сценаріїв, авторська розробка

Стадії К-циклу	Низхідна		Висхідна		Низхідна
Фази К-циклу	Депресія		Пожвавлення	Підйом	Спад
Роки	2012	2013–2017	2018–2028	2029–2041	2042–2050
Темпи приросту реального ВВП	0,035	0,045	0,05	0,055	0,04
Рівень інфляції	0,079	0,06	0,05	0,055	0,07
Темпи приросту реальної заробітної плати	0,07	0,07	0,07	0,07	0,04
Частка економічно активного населення у населенні віку 15–70 років	0,633	0,635	0,64	0,64	0,63
Рівень безробіття серед економічно активного населення віку 15–70 років	0,077	0,075	0,065	0,06	0,085
Частка самозайнятого населення у загальній кількості зайнятих в економіці	0,135	0,135	0,15	0,16	0,14
Рівень зайнятості для Рівня II	-	0,76	0,80	0,80	0,68

Що стосується пенсійних параметрів, то структура моделі (2) дозволяє моделювати безліч варіантів параметричного та структурного сценаріїв. У даній роботі наведено результати симуляції лише двох варіантів параметричного сценарію, що зумовлено зручністю наочного представлення:

ПС-1: в умовах чинного законодавства вживаються заходи з поліпшення податкової дисципліни та детінізації заробітних плат (з 01.01.2012), в результаті чого коефіцієнт сплати внесків для найманих працівників (роботодавців) зростає на 0,04 пункта щорічно з 0,65 до максимального можливого значення 0,96, яке в подальшому фіксується, для самозайнятих осіб щорічний приріст 0,05 пункта з 0,45 до максимального значення 0,95 (природа економічної поведінки роботодавців і самозайнятих осіб зі сплати податків не дає підстав прийняти більші темпи зростання цього показника та його максимуми);

ПС-2: в умовах чинного законодавства та поліпшення податкової дисципліни (ПС-1) підвищується пенсійний вік для чоловіків і жінок одноразово на 5 років з 01.01.2014.

Варіанти структурного сценарію розробляються залежно від інвестиційної дохідності пенсійних активів Рівня II, граничного розміру страхового внеску та адміністративно-управлінських видатків у Рівні II (табл. 2). Визначення параметрів сценаріїв ґрунтується на аналізі світового досвіду функціонування накопичувальних рівнів пенсійних систем [13; 14]. Середньою ринковою інвестиційною дохідністю пенсійних активів на підставі оцінювання можливих варіантів портфелів пенсійних активів з урахуванням законодавчих обмежень і дохідністю активів за станом фінансового ринку України у III кварталі 2012 р. обрано середню номінальну дохідність 16%.

Таблиця 2. Параметри сценаріїв розвитку Рівня II, авторська розробка

Змінні управління	Сценарії		
	I	II	III
1. Інвестиційна дохідність	На рівні росту ВВП	На рівні інфляції	Середня ринкова
2. Граничний внесок	7%	10%	
3. Адміністративні видатки	2,5%	1%	0,5%

Пенсійні виплати в усіх сценаріях обчислюються як член 18-річного анuitету (середня очікувана тривалість майбутнього життя для осіб 60 років [4]), приведена вартість якого дорівнює середній сумі коштів накопичених на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Рівня II на момент виходу на пенсію (або одноразовій пенсійній виплаті). В базових сценаріях розрахунок пенсії здійснюється за номінальною ставкою 4% (що гарантується страховими компаніями), але ж розглядається й альтернативний сценарій з номінальною інвестиційною дохідністю 16% річних.

Наступний крок алгоритму – симуляція визначених сценаріїв за 2 типами стратегічних орієнтирів:

1) досягнення соціального орієнтиру пенсійних реформ – не зниження коефіцієнта заміщення середньої заробітної плати середньою пенсією із Рівня I, який досяг свого максимального значення 47% у 2009 р.: в усіх сценаріях коефіцієнт заміщення прийнято 47% у період 2012–2017 рр., 48% – 2018–2028 рр., 49% – 2029–2050 рр. (рис. 2);

2) досягнення фінансового орієнтиру пенсійних реформ – забезпечення бездефіцитного бюджету ПФУ (рис. 3).

Результати симуляції структурних сценаріїв СС-1 і СС-2 за умови незниження коефіцієнта заміщення демонструють очевидний факт: за рахунок відволікання коштів із Рівня I збільшується дефіцит бюджету ПФУ і чим менше його фінансова стійкість, тим стрімкіше це відбувається. Навіть малоімовірний сценарій ПС-2 рятуює ситуацію лише на 8 років.

Водночас очевидно, що за умови збереження бездефіцитності бюджету ПФУ відволікання коштів із Рівня I спричиняє зниження коефіцієнта заміщення для учасників Рівня I, але для учасників Рівня II накопичується пенсія на Рівні II, розмір якої залежить від ефективності його функціонування. Сукупний коефіцієнт заміщення заробітної плати державною пенсією для перших пенсіонерів Рівня II за віком (2039 р.) за песимістичного сценарію (СС-1: 1-II, 2-I, 3-I) складе 27,0%, за оптимістичного (СС: 1-III, 2-I, 3-III (анuitет 16%)) – 42,6%, а в разі незапровадження Рівня II (ПС-1) – 40,8%. В умовах

сформованої накопичувальної системи (2050 р.) коефіцієнти заміщення дорівнювати-муть 21,8%, 54,8% і 33,9% відповідно.

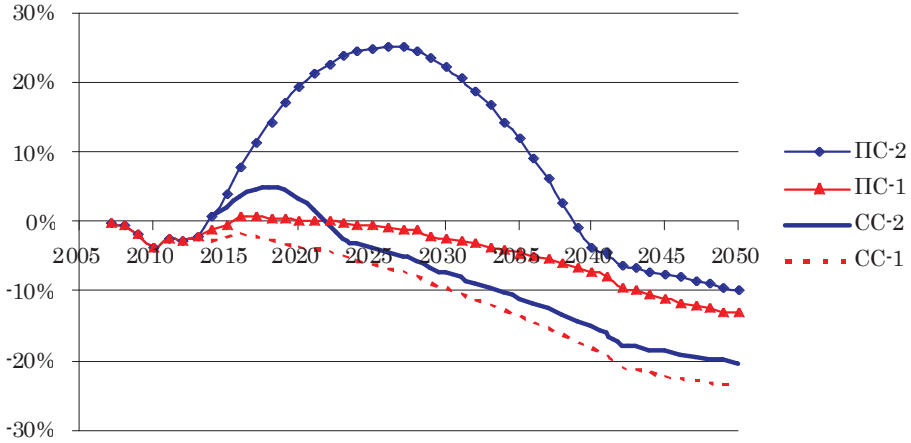

Рис. 2. Прогнозна динаміка балансу ПФУ за умови не зниження коефіцієнта заміщення, у % ВВП, авторська розробка

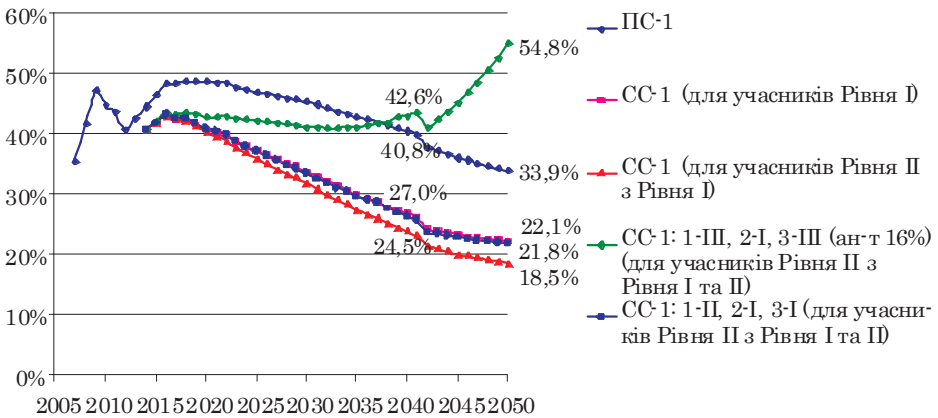

Рис. 3. Прогнозна динаміка коефіцієнта заміщення за умови бездефіцитного бюджету ПФУ, авторська розробка

Аналізуючи результати генерації сценаріїв, можна зробити такі **висновки**:

1. Запровадження накопичувального рівня в умовах розбалансованої солідарної пенсійної системи (дефіцит бюджету ПФУ за підсумками 2011 р. склав 30,1 млрд. грн., планований дефіцит на 2012 р. згідно Постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2012 р. №576 «Зміни, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 р. №69» – 15 млрд. 323,930 тис. грн. [3], згідно з авторським прогнозом – 29,8 млрд. грн.) призведе до загострення проблеми дефіциту бюджету ПФУ та системних диспропорцій. Саме з такою проблемою зіткнулася Росія, запровадивши накопичувальну компоненту 2002 р., а сьогодні розглядається законопроект про перерозподіл пенсійних внесків: переведення 4% з 6% у солідарну систему.

2. В умовах несприятливого фінансового ринку функціонування тільки накопичувальної системи не дозволить забезпечити прийнятний коефіцієнт заміщення (див. песимістичний сценарій СС-1: 1-II, 2-I, 3-I на рис. 3). Саме з такою проблемою зіткнулися країни, що прийняли «чилійську модель» пенсійного забезпечення: накопичувальну систему зі скасуванням солідарної пенсійної системи. Майже тридцятирічний досвід функціонування такої моделі показав, що накопичувальна система не забезпечує задовільного коефіцієнта заміщення, пенсійна система повинна бути багаторівневою, поєднувати у собі накопичувальні та солідарні принципи, тому, наприклад, у Чилі у 2008 р. було прийнято рішення про відновлення солідарної пенсійної системи.

Таким чином, розроблені математичні моделі динаміки функціонування дворівневої системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та здійснений на їх підставі сценарний прогноз дозволяють отримати результати, які корелюють зі світовим досвідом та які необхідно враховувати на етапі підготовки структурної пенсійної реформи.

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9.07.2003 №1058-4 // zakon1.rada.gov.ua.

2. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011 №3668-VI // zakon1.rada.gov.ua.

3. Зміни, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 р. №69: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2012 №576 // zakon1.rada.gov.ua.

4. Про затвердження методик побудови таблиць смертності і середньої очікуваної тривалості майбутнього життя та побудови таблиць народжуваності: Наказ Державного комітету статистики України від 06.02.2003 №24 // lawua.info.

5. *Акаев А.А., Садовничий В.А.* Исследование сценариев развития России в условиях мирового кризиса // www.askarakaev.com.

6. Зароботная плата в мире в 2010–2011 гг.: политика в области заработной платы в период кризиса: Доклад / Группа технической поддержки достойного труда и Бюро МОТ для стран Восточной Европы и Центральной Азии. – М.: МОТ, 2010. – 140 с.

7. Комплексний демографічний прогноз України на період до 2050 р. / За ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. – К.: Український центр соціальних реформ, 2006. – 138 с.

8. *Коцюба О.В.* Аналітичні матеріали: Результати фінансово-економічних розрахунків щодо обов'язкової накопичувальної системи // Матеріали круглого столу з обговорення питань щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (другого рівня) (Київ, 16 вересня 2010 р.) // www.capitalmarkets.kiev.ua.

9. *Мак Таггарт Г.* Обов'язковий накопичувальний рівень: чому він потрібний? // Матеріали круглого столу з обговорення питань щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (другого рівня) (Київ, 16 вересня 2010 р.) // www.capitalmarkets.kiev.ua.

10. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації: Колек. монографія / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2010. – 270 с.

11. *Пищуліна О.М., Коваль О.П., Авчухова А.М.* Криза розподільчої пенсійної системи в Україні та напрями диверсифікації «пенсійного портфеля»: Аналіт. доповідь. – К.: НІСД, 2010. – 104 с.

12. Прогноз Державного бюджету України на 2013 та 2014 роки // Міністерство фінансів України // www.minfin.gov.ua.

13. Проект розвитку ринків капіталу // Міжнародний пенсійний вісник.– 2010.– №14 // www.pension.kiev.ua.

14. Проект розвитку ринків капіталу // Міжнародний пенсійний вісник.– 2009.– №9 // www.pension.kiev.ua.

15. Рейтингова оцінка стану здоров'я населення, діяльності та ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я України за попередніми даними моніторингу 2010 року // Міністерство охорони здоров'я України // www.moz.gov.ua.

16. Статистична інформація // Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua.

17. Широв А.А., Гусев М.С. Разработка сценарных условий как ключевой этап подготовки экономического прогноза // Проблемы прогнозирования. – 2011. – №1. – С. 17–29.

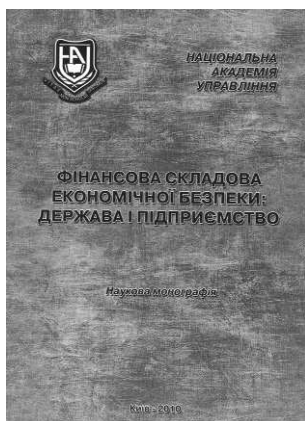
Стаття надійшла до редакції 26.11.2012.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: Наук. монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с. Ціна без доставки – 40 грн.

Автори: М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева.

У монографії розкрито місце і засади фінансової безпеки в системі економічної безпеки на двох рівнях управління економікою країни: держави і підприємства. Розкрито роль економічної безпеки в розвитку економіки України, визначено і обґрунтовано шляхи забезпечення фінансової безпеки на рівні держави.

Викладено методологічні основи фінансової безпеки підприємства та управління нею. Визначено форми і методи удосконалення механізму управління фінансовою безпекою на рівні підприємства.